

MIROLJUB

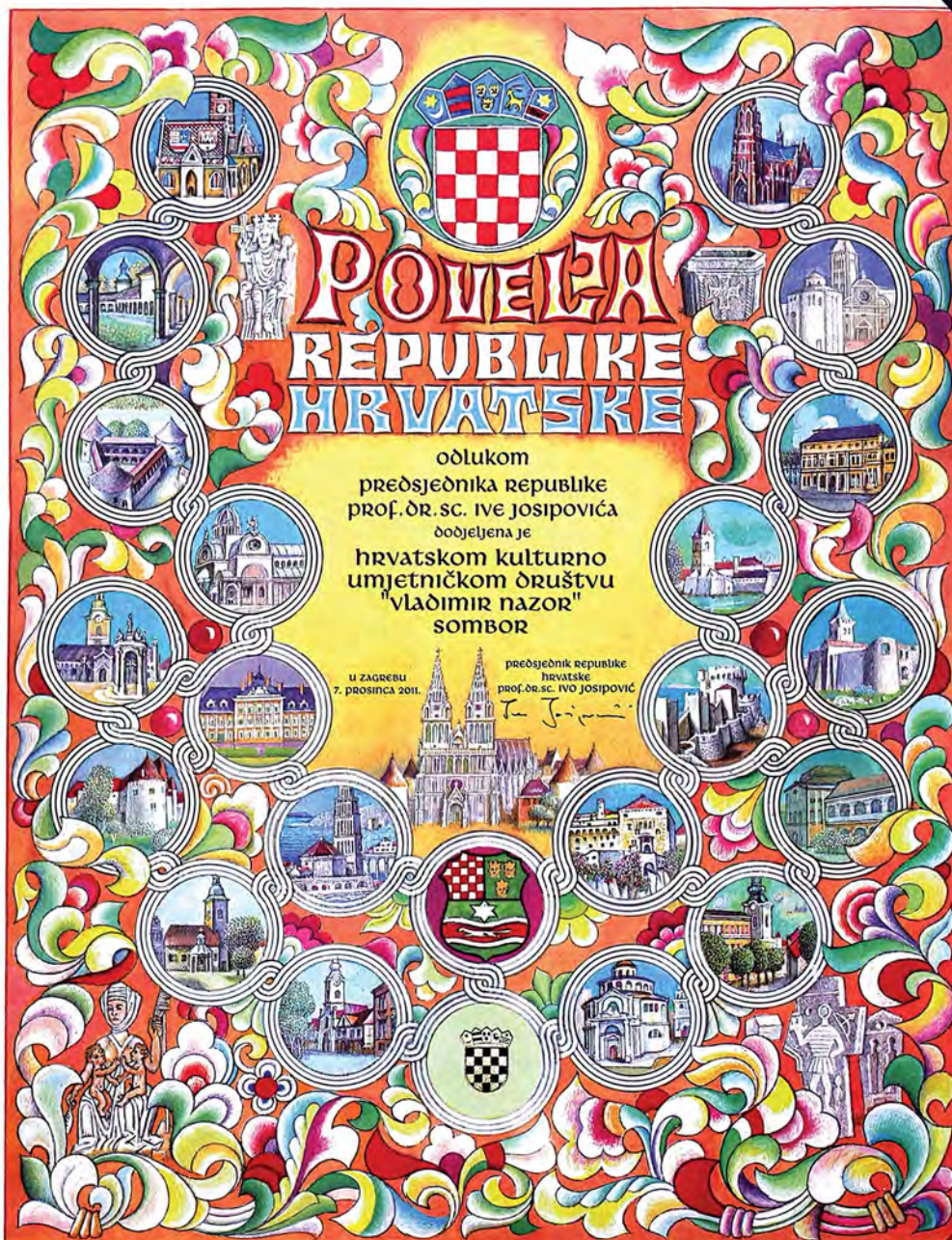

ISSN 1452-5976

GODINA: XV.

SOMBOR, 2012.

BROJ 1 (57)

BOŽIĆNI KONCERT

FOLKLOR SA PROSLAVE - BANATSKA NOŠNJA

UVODNIK

Poštovani čitatelji,

Veliki je jubilej prošao, a novi se zadaci i obveze nalaze pred „Nazorovcima“. Na dvodnevnoj je proslavi jubileja, kruna zbivanja bila dodjela Povelje Republike Hrvatske našem Društvu. Povelju smo stavili na naslovnu stranicu kako bismo ju podijelili sa svim čitateljima „Miroljuba“. Ona je za nas velika potpora, ali u isto vrijeme i odgovornost i moralna obveza. Dobiveno je priznanje potrebno i opravdati.

O tijeku proslave koja je trajala dva dana, možete pročitati u našem „Miroljubu“. Imamo i poetski prikaz – s blagom nostalgijom opisan je cijeli život „Nazora“ i onih koji su u njemu radili.

Ubrzo nakon proslave godišnjice, imali smo još jednu lijepu tradicionalnu proslavu, Božićni koncert kao i Izložbu božićnih kolača.

Osim toga, u ovom broju imamo prigodu vidjeti i kako to „Lemešani“ rade. Donosimo i razgovor o jubileju, a doticali smo se i ovogodišnjih planova hrvatskih institucija jer je naš sugovornik s tim dobro upoznat.

Tu je i stranica o povijesti Hrvata u Somboru i okolice, kao i priča o tomu kako Sombor izgleda danas. Priredili smo i naše stalne stranice, a njihovi se autori trude da one budu što zanimljivije čitateljima i da prilozi budu što bolji i aktualniji. Koliko u tome uspjevamo, procijenite sami.

Lijepi pozdrav svima do idućega broja!

Alojzije Firanj

PRELO

Od Tri kralja pa do Čiste sride, kada priroda miruje, kada medo spava, snig vije ili tiho pada, a bačkim poljima fijuče hladan sjeverac – bunjevačka čeljad ne miruje. Nana štrika, prede ili tka, divojke pomažu. To je vrime i za disnotor, bit će hurke, bit će divenica. Zgodno je to vrime da se rodbina i prijatelji okupe, tako je počelo da se „kupi prelo“.

Od obiteljskoga slavlja, prelo je postalo velika javna manifestacija koja okuplja mnoge ljude željne ljepote zajedničkog okupljanja i sreće koju zajedništvo pruža.

Bunjevci, ozbiljni i ponosni ljudi, strastveni igrači, ljubitelji dobre zabave i lipe odjeće. Uvik su spremni dočekati gosta, „prelo kupe i idu na prelo“. Bunjevac je upoznao prelo i s njim rastao od malih nogu, zato mu je prelo duboko urizano u pamćenje i u srce, te ga voli i u njemu živi.

Najlipša su prela kada ih ne objašnjavamo, nego kada ih živimo, kada srcem ositimo njihovu ljepotu. Ona su prigoda da se upoznamo, zblizimo i zavolimo.

Ne smimo zaboraviti da su prela prigoda da se zabavimo i provedemo. To nam je u ovom trenutku i najvažnije.

Zato, „Miroljub“ želi svima sretno i veselo prelo!

Alojzije Firanj

IMPRESSUM

MIROLJUB (izlazi četiri puta godišnje) – List Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva “Vladimir Nazor”, 25000 Sombor, Venac Radomira Putnika 26. Tel. i fax.: 025/26-019; Tel.: 025/438-173.

Uredništvo:

Alojzije Firanj, glavni i odgovorni urednik lista;
Janoš Raduka, zamjenik glavnog urednika;
Marina Balažev, lektor-korektor;
Klara Šolaja-Karas, Izbor fotografija;
Srdan Varo, Tehnički urednik i prijelom teksta.

Zoran Čota, Pavle Matarić,
Antun Kovač, ing. Mata Matarić,
Zlatko Gorjanac, Šima Raič,
Zlata Vasiljević.

List je registriran u Ministarstvu za informacije Republike Srbije broj 2583/2.2.1998.

E-mail: vnazor@sbb.rs E-mail(urednik): firanjalojzije@gmail.com Naklada: 1000 primjeraka

SVEČANO OBILJEŽENA 75. OBLJETNICA HKUD-A "VLADIMIR NAZOR" IZ SOMBORA

Povelja matične domovine povodom obljetnice

Dvodnevnim aktivnostima obilježeno 75 godina neprekidnog rada HKUD-a "Vladimir Nazor" * Veliki broj uzvanika na svečanoj akademiji pozdravio dodjelu Povelje Republike Hrvatske jednoj od najstarijih hrvatskih institucija kulture u Srbiji.

Piše: Ivan Andrašić

Svečanim programima u petak i u subotu, 9 i 10. prosinca 2011. godine, obilježena je 75. obljetnica aktivnog rada Hrvatskoga kulturno-umjetničkog društva "Vladimir Nazor" iz Sombora. Kako i priliči, slavljenici su pred brojnim uzvanicima i gledateljima u dvorani Hrvatskog doma prve večeri obilježavanja obljetnice u bogatom godišnjem koncertu prikazali rad članova svih svojih sekcija i predstavili novi broj lista "Miroljub". Na svečanoj akademiji, u subotu navečer, slavljenicima je uručena Povelja Republike Hrvatske, dodijeljena odlukom hrvatskoga predsjednika *Ive Josipovića*. U drugom dijelu subotnje večeri nastupili su mlađi članovi TO "Pajo Kolaric" iz Osijeka.

Godišnji koncert

Prve večeri obilježavanja 75 godina postojanja uzvanici i gledatelji su uživali u bogatom kulturno-umjetničkom programu članova svih sekcija Društva, a najistaknutijima su uručena i priznanja. Bogat program najavili su voditelji *Bojana Jozić* i *Dalibor Beretić*, a nazočne je pozdravio predsjednik Društva *Mata Matarić*. "Za obilježavanje ovoga datuma pripremali smo se vrlo intenzivno, a u večerašnjem programu nastupit će oko sto sudionika, koji će vam pokazati rezultate rada u proteklom razdoblju. Članovi društva su dobi od pet, šest godina, pa sve do onih koji iza sebe imaju životni staž od

sedamdesetak i više godina. Oduvijek smo njegovali tradiciju somborskih Bunjevaca i Šokaca, ali i kvalitetu i tako ćemo nastaviti i u budućnosti. Sedamdeset i pet godina upisanih u kalendar postojanja i rada Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva 'Vladimir Nazor' predstavlja ustrajnost jedne kulturne udruge u očuvanju jezika, običaja i kulturnog izričaja hrvatskog naroda na području našega grada", rekao je Matarić.

Već u uvodnom nastupu članovi prvoga postava folklorne sekcije izazvali su burni pljesak prepunoga gledališta svojom novom koreografijom – "Igrama iz Banata", a nakon nastupa članica literarne sekcije *Marice Mikrut* i *Kate Kovač*, te mješovitog pjevačkog zbora, nove salve pljeska izazvali su najmlađi članovi, uzdanice društva. Svoje umijeće u suvremenim plesovima pokazale

su i djevojke iz Omladinske plesne skupine "Delirio", predvođene *Leom Jeftić*. Na pozornici su se pojavili i članovi dramske sekcije s ulomkom iz predstave "Pa to je užas!", te pjesnik *Antun Kovač* i recitator *Radoslav Šolaja Karas*. Novi broj glasila Društva, list "Miroljub", predstavio je njegov urednik *Alojzije Firanj*. Gledatelji su pozdravili i nastup ekipe koja je ove godine pod imenom "Salašari somborski" sudjelovala na maratonu lađa na Neretvi i bila prva među ekipama iz dijaspore. U samoj završnici programa izvedbom standardnih bunjevačkih plesova novu buru pljeska pobrao je prvi postav folklorne sekcije Društva, a za nezaborav je i završna scena, u kojoj su svi sudionici programa, skupa s velikim dijelom gledališta i uzvanika, otpjevali pjesmu "Ne dirajte mi ravnicu".

Dodjela Povelje Republike Hrvatske

Svečana akademija, u subotu navečer, započela je himnama Republike Srbije i Republike Hrvatske, u izvedbi pjevačkog zbora domaćina. S pozornice je potom brojne uzvanike i gledatelje pozdravio predsjednik HKUD-a "Vladimir Nazor", Mata Matarić, nakon čega je uslijedio kratki retrospektivni pregled rada društva u dosadašnjih 75 godina. „Rečeno u dosadašnjem govoru je povijest, a kako ne bismo ostali samo povjesničari, moramo misliti i raditi za budućnost. Staro je pravilo da povijest ne koristi onomu koji iz nje čita prošlost, nego onom koji iz nje nazire budućnost”, rekao je Matarić i otvorio svečanost. Uslijedio je najsvečaniji čin – voditeljica Bojana Jozić pročitala je Odluku predsjednika Republike Hrvatske, Ive Josipovića, o dodjeli Povelje Republike Hrvatske HKUD-u „Vladimir Nazor” iz Sombora i najavila izaslanicu predsjednika, Generalnu konzulicu *Ljerku Alajbeg*, koja je ovo visoko odličje uručila predsjedniku Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva „Vladimir Nazor” Mati Matariću. Tako su, među institucijama kulture s hrvatskom

nacionalnom odrednicom u Srbiji, Somborci postali prvi kojima je ovo vrijedno državno priznanje matične domovine dodijeljeno odlukom predsjednika Josipovića. „Ovo je prvi put da Povelju dobiva jedna hrvatska udruga iz Vojvodine, odnosno Srbije. ‘Vladimir Nazor’ je svojim ustrajnim, neprekidnim 75-ogodišnjim radom na planu njegovanja i razvijanja tradicije Hrvata u Somboru i okolici dokazao da je zaslužuje”, rekla je na svečanosti Ljerka Alajbeg. Zahvaljujući na priznanju, predsjednik „Nazora” Mata Matarić istaknuo je kako će udruga i dalje nastojati ispunjavati ono na što ova Povelja obvezuje, a to je očuvanje nacionalnoga identiteta Hrvata na ovim prostorima. Inicijativu za dodjelu ovoga priznanja Somborcima i Hrvatskom kulturno-prosvjetnom društvu „Matija Gubec” iz Tavankuta, pokrenuli su Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata i Generalni konzulat RH u Subotici. „Smatrajući i više nego potrebnim da Republika Hrvatska nagrađuje i one Hrvate koji žive i rade izvan njezinih granica, skupa s Konzulatom pokrenuli smo inicijativu za dodjeljivanje ovoga prestižnog priznanja za dvije

hrvatske kulturne udruge iz Vojvodine, čiji su doprinosi na području kulture Hrvata u Vojvodini teško mjerljivi”, rekao je ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata Tomislav Žigmanov. Društvo se na najsvečaniji način odužilo svojim zaslužnim članovima. Povelje za iznimno zalaganje i doprinos radu dodijeljene su Zvonimiru Lukaču, Vesni Čuvardić, Klari Šolaja Karas, Šimi Beretiću i Josi Firanju. Svečani program nastupom su oplemenili i pobjednica ovogodišnjeg „Guitar Art Festivala” Valentina Krempatić te dječji tamburaški orkestar i mješoviti pjevački zbor sa solistima Slavenskog tamburaškog društva „Pajo Kolarić” iz Osijeka, pod ravnanjem Tihane Huber.

Odluka o dodjeli odličja

Na temelju članka 98. Ustava Republike Hrvatske i članka 2, 3 i 24 Zakona o odlikovanjima i priznanjima Republike Hrvatske, a na prijedlog Državnog povjerenstva za odlikovanja i priznanja, donosim **ODLUKU O DODJELI PRIZNANJA – Povelja Republike Hrvatske za osobite zasluge u promicanju međunarodne kulturne suradnje, čuvanju i njegovanju kulture i tradicija Hrvata u Vojvodini, u prigodi 75. obljetnice osnivanja i djelovanja, dodjeljuje se HRVATSKOM KULTURNO UMJETNIČKOM DRUŠTVU „VLADIMIR NAZOR” SOMBOR.** Predsjednik Republike Hrvatske, prof. dr. sc. Ivo Josipović.

Osnivanje Nazora

Pravila novoosnovanog HKUD-a „Vladimir Nazor” u Somboru prihvaćena su 17. siječnja, 11. lipnja i 19. rujna 1937. godine, a svojim potpisima to su potvrdili: dr. Ladislav Vlašić, Stipan Bogdan, Josip Krajniger, Grga Pekanović, Antun Matarić, Franja Strlič, Franjo Matarić, Šima Karas, Josip Tumbas i Stipan Periškić.

Komentari

**Predsjednik HKUD-a
„Vladimir Nazor”
Mata Matarić:**

„Mi, čelnici ovog kolektiva, moramo se upitati kako će izgledati kulturni život naše manjinske zajednice na ovim prostorima zahvaćenim općom globalizacijom, a sve u cilju da spremni dočekamo tu skorašnju perspektivu. Da ne bi došlo do gašenja nacionalnih kultura, pa i naše, moramo se angažiranim radom oduprijeti toj pratećoj pojavi u političkom i ekonomskom ujedinjenju Europe. Ukoliko ne budemo spremni na nove izazove, to će prihvatiti netko drugi, a mi ćemo kroz izvjesno vrijeme konstatirati kako smo se više bavili sobom, uživajući u sjajnoj prošlosti, a nismo posvetili dovoljno pažnje razvoju i napretku Društva u budućnosti, što bi trebala biti prioritetna zadaća čelništva.”

**Generalna konzulica
RH u Subotici
Ljerka Alajbeg:**

„Sve čestitke HKUD-u ‘Vladimir Nazor’ na 75. obljetnici, a osobito na vrlo visokom odličju koje im je dodijelio predsjednik matične domovine. Ovo je prva povelja uručena jednoj hrvatskoj instituciji u Srbiji i nadam se da će biti veliki poticaj svim srodnim udrugama da ne posustanu u očuvanju hrvatske kulture, tradicije i svojega identiteta. Mnoge udruge ovdje su se održale, u vrlo teškim uvjetima. Asimilacija nosi svoje, vrijeme nosi svoje, pa moramo čestitati svima koji uz iznimne napore održavaju taj plamen kojega su im ostavili preci. Drago mi je što ovo priznanje koincidira s velikim uspjehom

Republike Hrvatske, potpisom Sporazuma o pridruživanju EU. Ovo bi nam svima trebalo dati novi elan u zajedničkom radu i trudu da održimo hrvatski korpus na okupu, da ne dopustimo odumiranje naše tradicije ulaskom u EU.”

**Pročelnik dramske sekcije
Zvonimir Lukač:**

„Čovjeku je najljepša zahvala priznavanje rada i zalaganja od strane društva. U ‘Nazoru’ sam 11 godina, obavljao sam dužnost domaćina, pročelnika folklorne sekcije, a danas sam član Izvršnog odbora, pročelnik i glumac u dramskoj, te član pjevačkog zbora. Velika mi je čast raditi u društvu poput našega, a ovo priznanje će mi biti samo dodatni motiv za još sadržajniji rad u budućnosti”.

**Pročelnik folklorne sekcije
Joso Firanj:**

„U ‘Nazoru’ sam od 1986. godine. Član sam Upravnog odbora i pročelnik folklorne sekcije, koja je i moja prva ljubav. Dirnut sam ovim priznanjem, vjerujem da će

me motivirati na još veći angažman. Velika mi je čast što sam plaketu dobio upravo na dan obilježavanja 75. rođendana ‘Nazora’ s kojim se poklopilo i 25 godina mojega rada u društvu.”

**Predsjednik Udruge
lađara Neretve iz Metkovića
Marko Marušić:**

„Petnaest godina rada moje udruge je puno, a 75 godina naših domaćina je za svaki respekt. Znam da im nikada nije bilo lako djelovati na prostorima na kojima djeluju. Lako je biti Hrvat u Hrvatskoj, njihova veličina je upravo u promicanju bogate baštine ovdašnjih Hrvata i osobito očuvanje njihovog nacionalnog identiteta. Najveća vrijednost viđenog u ove dvije večeri je veliki broj mladih u Društvu, što je najsigurniji zalag za budućnost.”

JUBILEJ

*Prisićamo se onih dana,
Godina prošlih od trideset šeste.
Na neke s radošću i ponosom,
Na neke srca punih sjete.*

*Sedamdeset pet godina društvo slavi,
Za jedan život i nije mnogo.
Al' ono što za sobom ostavlja
Ne bi se malo reći moglo.*

*Od „Miroljuba“ do ovih dana
Puno se toga promijenilo,
I ponavlja se pisma stara:
„Kako je kadgod lipo bilo“.*

*Sminjivale se prilike, zakon,
A društvo je ipak živjelo.
Mir, ljubav i prijateljstva
Geslo je onih davnih bilo.*

*Mnoge su se generacije
Stasajući sminjivale.
Kada su stari sustajali,
Mladi su dalje nastavljali.*

*Proslavljali se praznici mnogi,
Jubileji i školska slavlja,
Igranke, drame i komedije
U duhu ljubavi što trag ostavlja.*

*Pa „vašar“ momački i divijački,
Sve do sedamdeseti',
Uz šale, uzdahe i ljubavi
U ovom domu započeti.*

*Dočekivale se „godine nove“,
Bili balevi i Dužionice naše.
Mamili zvuci iz ove sale
U kolo spleli Somborske salaše.*

*A kada o „pokladama“
Voljeni grad obuče bilo,
Pisma i igra do zore traje -
Slavi se naše „Bunjevačko prelo“.*

*Nekad su salom šuštale svile,
Zveckali dukati, čizme se sjale,
A nane lipo povezane
Sidile, gledale i šaputale.*

*Mnoge su sekcije osnivane,
Igrali, pivali mladi naši.
Bio je balet, tenis i šah,
Svirale harmonike i tamburaši.*

*Od dobrih starih učitelja
Kojih odavno nema s nama,
Pa do najmlađih koreografa
Ostat će imena zapisana.*

*Diplome, povelje i pohvale,
Svidoci su mnogi' uspiha.
Al' najdraži dar wik je bio
Kad naša publika toplo zapljeska.*

*Tu među nama, u ovoj sali
Bili su sinovi našeg roda
Koji su društvo ovo vodili
Tuđe poštovali, svoje volili.*

*Volili su ovaj grad i ljude
I bratimili gradove druge.
Domaćini mnogima bili,
U goste rado odlazili.*

*Slike su svidoci prošlog vrimena,
Likova i nošnje ovoga kraja.
Za naše naraštaje uspomena
I želja da se dalje nastavlja.*

*Prominila je zgrada ime,
Vrime polako čini svoje.
Čuvajmo ime roda svoga,
Pravi temelji da čvrsto stoje.*

*Onima što su započeli
Život i rad društva ovoga,
U njega dio sebe utkali
Nek im je hvala
I mir od Boga.*

Katarina Firanj

Božićni koncert u HKUD "Vladimir Nazor" u Somboru**PJESME U SLAVU KRISTOVA ROĐENJA**

Na Božićnom koncertu Hrvatskoga kulturno-umjetničkog društva "Vladimir Nazor" pjesme o Božiću i Kristovu rođenju pjevane su na hrvatskome, mađarskom i njemačkom jeziku.

Na tradicionalnoj izložbi božićnih kolača svoje umijeće predstavilo dvadesetak kućanica

Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo „Vladimir Nazor“ obilježilo je prigodnim programom u nedjelju, 18. prosinca, božićne blagdane. Na Božićnom koncertu, osim članova ovog društva, sudjelovali su i gosti iz Bačkog Brega, Udruge Nijemaca „Gerhard“ iz Sombora, Mađarske građanske kasine iz Sombora, mladež župe Presvetog Trojstva iz Sombora i mladež iz Karmela. Sudionici programa izvodili su pjesme posvećene Božiću i Kristovu rođenju. Godišnji koncert pratila je i tradicionalna izložba božićnih kolača. Svoje umijeće predstavilo je oko 20 sudionica iz Sombora, okolnih sela i salaša. Domaćin koncerta bila je pjevačka grupa HKUD-a „Vladimir Nazor“.

Voditelji programa Darko Lovrić i Bojana Jozić podsjetili su na Materice i Oceve, koji se praznuju u trećoj i četvrtoj nedjelji Došašća. Božićnu čestitku uputila je Nikoleta Malenić riječima: „Ništa lakše nego zaželjeti sretan Božić mami i tati. Ništa lakše nego poljubac najdražem biću na svijetu dati...“

Poruke ljubavi na više jezika

Čast da otvore koncert imali su domaćini – Pjevačka grupa HKUD-a „Vladimir Nazor“. Pod vodstvom profesorice Tereze Zujčić izveli su nekoliko prigodnih božićnih pjesama. Gosti, Pjevački zbor Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva „Silvije Strahimir Kranjčević“ iz Bačkog Brega zapjevali su: „O Betleheme, grade slavni od Boga, najveći si od grada

svakoga“. Na koncertu se čula i poruka da bez obzira na kojemu se jeziku čestita Božić, uvijek znači jedno – poruku ljubavi. Tu poruku ljubavi na njemačkom i mađarskom jeziku donijeli su svojim pjesmama i članovi Udruge Nijemaca „Gerhard“ i Mađarske građanske kasine. Za ovu prigodu nastupila je i mladež župe Presvetog Trojstva koji su program prigodnih duhovnih pjesama priredili pod vodstvom vjeroučiteljice Rozmari Mik. Nastupila je i mladež Karmela, obitelji Antinić i Gorjanac, kapelan Gabor Drobina i drugi izvođači. Velika sala HKUD-a „Vladimir Nazor“ bila je puna posjetitelja koji su uživali u programu, a na trenutke i skupa s izvođačima pjesmom slavili Božić.

Božićni kolač – simbol Božića

Božićni koncert u „Nazoru“ tradicionalna je manifestacija koju prati i izložba božićnih kolača. Prigoda je to da vrijedne i umješne kućanice pokažu da bački Hrvati još uvijek čuvaju tradiciju pripremanja kolača koji simboliziraju blagdan Božića. Učile su od svojih majki i usprkos vremenu uporno čuvaju tradiciju. „Ja sam učila od mame, a poslije i od svekrve, jer su i jedna i druga mijesile božićni kolač. Sam kolač pravi se od kiselog tijesta. Umijesi se ukiselo tijesto s jajetom i uljem. Kada tijesto 'krene' oblikuje se kolač preko kojega se stavi križ, a oko kolača pletenica od tijesta. Na kolač se stavljaju figure koje se prave od brašna i vode. To su figure svete Marije, Josipa, Isusa i svih životinja koje se nalaze u vrtu kao što su kokoš s pilićima, pura, svinja s prasčićima, itd.

Na kolač se stavlja i grančica s devet grana, s pticicama koje simboliziraju devet otajstava“, priča Irenka Mijić i dodaje da se u njezinoj obitelji božićni kolač peče dan prije Badnjeg dana. U obitelji Lidije Džinić božićni kolač peče se ujutro, na sam Badnji dan. „U našoj obitelji običaj je da se figure prave navečer. Na sam Badnji dan rano se ustane, oko četiri, pet sati ujutro i mijesi se božićni kolač“, kaže Lidija Džinić. Bez obzira pripravlja li se božićni kolač prije ili na sam Badnji dan, on cijelo vrijeme Božića stoji na stolu.

Na prvi dan Nove godine, u podne, u vrijeme ručka, taj kolač se načinja, zalijeva se vinom i dijeli na onoliko dijelova koliko ima ukućana. Figure s kolača se na Tri kralja, zajedno sa žitom i jabukom od Badnje večeri,

daju stoci da ih pojede“, kaže Irenka Mijić i s ponosom dodaje da je, kao što je ona učila od svoje majke, od nje učila njezina kći koja je za ovu prigodu također napravila božićni kolač. Naše sugovornice dodaju da se božićni kolač, a posebice figure prave uz prigodne božićne pjesme. Iako je priprema kolača zahtjevan posao za Božićni je koncert pripremljeno devedesetak kolača. Ako je cijeliti prema onomu što su vrijedne kućanice za tu prigodu pripremile, onda su u pravu kada kažu da se tradicija pripravljanja božićnog kolača i dalje prenosi sa starijih na mlade. Naravno, Božića nema bez medene rakije, koja je prigodom izložbe „omedljana“. U bogato ukrašenom dijelu sale HKUD-a „Vladimir Nazor“, s božićnim kolačima svoju notu svečanoga dalo je i nekoliko malih Betlehema koje su također napravile vrijedne ženske ruke.

Zlata Vasiljević

RAZGOVOR S POVODOM

Povoda za ovaj razgovor ima više. Mogli bismo reći ima „i radnih i paradnih“ razloga, pa krenimo redom.

Naš sugovornik je gospodin Stipan Pekanović, prvi dopredsjednik Društva. On je član uprave preko 30 godina. Bio je predlagan i za predsjednika Društva, ali se iz osobnih razloga toga nije prihvatio. Stipan je nezaobilazna osoba kada se rješavaju važna pitanja u Društvu. Uža specijalnost mu je organizacija programa proslava i svečanosti, brine o odabiru i prijmu gostiju, te posebice o tome da gosti budu dobro dočekani i da se ugodno osjećaju. Kako on to radi možemo vidjeti po našim priredbama koje su lijepe i dobro posjećene. Da je tako svjedoče i brojni gosti od kojih su mnogi bili i na njegovom salašu i uživali gostoljubivost Stipana i Janje, te cijele obitelji Pekanović. Za svoj rad na proslavi 60. obljetnice Društva dobio je Plaketu Vladimir Nazor - najviše priznanje za rad i doprinos na polju kulture u našem Društvu. Poslije toga priznanja postao je još aktivniji.

Stipan i Janja imaju petero djece i jedna su od rijetkih obitelji čiji svi ukućani sudjeluju u radu sekcija. Roditelji su članovi pjevačke sekcije, kći Julija bila je članica folkloru, recitirala, te vodila koferansu. Sin Ivica igrao je folklor i član je dramske sekcije gdje je za svoje uloge bio i nagrađivan, a snaja Kristina

igrala je folklor, a sada je koreografkinja dječje grupe. Kći Agneza igrala je folklor i članica je dramske sekcije, sin Josip član je tamburaške sekcije, vrstan primaš, na početku je uspješne glazbene karijere. Najmlađa Cecilija članica je dramske i folklorne sekcije.

Kao što smo rekli na početku, ovaj razgovor ima dijelom i radni karakter.

Gospodin Pekanović je bio u Hrvatskom nacionalnom vijeću na usuglašavanju i izradi kalendara manifestacija Hrvata u Vojvodini za 2012. g. Kalendar je izradio Zavod za kulturu vojvodanskih Hrvata, jedina institucija u Vojvodini koja se bavi hrvatskom kulturom na profesionalan način.

Gospodine Pekanoviću, upoznajte čitatelje „Miroljuba“ s kalendarom na čijoj ste izradi sudjelovali.

U prošlosti se događalo da se glavne manifestacije hrvatskih društava i udruga iz Vojvodine datumski poklapaju, pa je Zavod za kulturu vojvodanskih Hrvata zamolio sve udruge i društva da dostave datume svojih glavnih i ostalih manifestacija, kako bi se mogle datumski usuglasiti. Ovoga puta nije bilo većih poklapanja, osim dvije manifestacije, ali se to vrlo brzo riješilo. Usuglašavanje je važno i za predstavnike Veleposlanstva i Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Srbiji, kako bi i njihovi predstavnici mogli nazočiti tim manifestacijama, a ujedno i pratiti rad tih društava i udruga.

Imali smo veliku obljetnicu, Društvo je primilo Povelju Republike Hrvatske. Jeste li ponosni na to priznanje?

Kako ne bih bio ponosan. Riječ je o najvećem priznanju koje jedno društvo koje se bavi kulturom može dobiti od matične domovine. Ja se iskreno nadam da su i mojih trideset i pet godina rada u Društvu makar malo pomogli dodjeli ove povelje. Radost je tim veća jer smo prvo društvo koje je dobilo povelju na ovim prostorima.

Kao dugogodošnji član uprave, kako ste doživjeli proslavu 75 obljetnice Društva?

Kao što sam u prethodnom pitanju rekao, prije 35 godina sam na prijedlog tadašnjeg predsjednika našeg Društva, gospodina Tunče Matarića, primljen za člana uprave. Važno je napomenuti da ja tada nisam bio član ni jedne sekcije, tako da je to za mene bilo veliko priznanje, a u isto vrijeme je uprava dosta pomlađena. Mi smo tada učili od starijih kako se nositi s izazovima vođenja jednog društva koje je tada bilo najjače u gradu. U posljednjih 15-ak godina radim na organiziranju raznih proslava u Društvu, pa mi je veoma važno što drugi misle o našem radu. Ali, moram priznati kako većinom odlaze zadovoljni.

Sa suprugom sam se prije par godina našao u jednom dobrom društvu, a to su članovi pjevačkog zbora HKUD-a „Vladimir Nazor“, gdje se uz našu pročelnicu Vesnu Čuvarđić i stručnu voditeljicu profesoricu Terezu Zujić dobro družimo, a ujedno radimo i razne programe. Prema riječima drugih, naš napredak je iz dana u dan sve vidljiviji.

75. obljetnica našeg Društva je svakako veliki događaj, osobito što se rad odvijao u kontinuitetu do danas i što smo jedno od najjačih, ako ne i najjače hrvatsko kulturno-umjetničko društvo u Vojvodini.

Vaša poruka mladim generacijama...

Što se mladih tiče, svakako je u interesu svakog društva da ih je što više u različitim sekcijama. Na Upravi Društva je da im omogući rad i što je najvažnije da idu na što više gostovanja.

Osobno bih volio da kod pojedinaca bude više discipline na probama, ali nadam se da će i to biti u redu. Moja poruka mladima je - bavite se što više ili kulturom ili sportom.

Alojzije Firanj

NASTUP U BAČKOM BREGU

U povodu božićnih blagdana, 03. prosinca 2011. godine, upriličen je koncert svetom Nikoli u Vatrogasnom domu u Bačkom Bregu. Tom su prigodom najmlađi članovi naše folklorne sekcije pokazali svoje znanje u plesu i izvođenju pjesama posvećenih sv. Nikoli. Mi, stariji, nastupali smo s bunjevačkim igrama. Nastup je oduševio berešku publiku, ali i roditelje koji vjerno prate naše mališane na nastupima izvan Sombora.

Na kraju je programa sv. Nikola (Mikulaš, kako ga još zovu) podijelio bombone svoj djeci i poželio im sve najljepše i najbolje za Božić.

Njegov je dolazak izazvao iznenađenje i oduševljenje, posebice kod najmlađih. Naši su članovi uz darove dobili i zahvalnicu za sudjelovanje u programu.

Kristina Pekanović

BOŽIĆNI KONCERT U LEMEŠU

Pri samoj pomisli na Božić, svi se osjećamo toplije i ugodnije. Božić nije samo jedan dan kada obilježavamo rođenje Isusa Krista, Božić je cijeli Advent kada vladaju mir i toplina i kada je obitelj je na okupu. Pod utjecajem svih ovih lijepih osjećaja HBKUD „Lemeš“, se potrudio svojoj publici darovati jednu lijepu i ugodnu večer. U subotu je 11. prosinca 2011. u Domu kulture održan koncert pod nazivom „U susret Božiću“, a popraćen je izložbom kolača božićnjaka. Tradicionalno se ova naša udruga, u subotu pred Materice, odužuje svojoj publici za potporu koju joj pruža tijekom cijele godine. Nastup je započeo molitvom „Prijatelju malom Isusu“, koju je molila jedna od najmlađih članica udruge Elizabeta Ileš. Nazočne je goste pozdravila i program vodila dopredsjednica udruge Tamara Brkić. Te večeri se svojom pjesmom predstavila, Lemeškoj publici dobro znana, ženska pjevačka skupina KUDH „Bodrog“, iz Bačkog Monoštora. Nakon njih je nastupio tamburaški sastav HKUD-a „Ljutovo“, iz Ljutova pod stručnim vodstvom Marka Šimića. Dobru suradnju s ME „Nemeth Laszlo“, iz Svetozar Miletića dokazuje i nastup najmlađih članova ove udruge koji su se predstavili božićnim pjesmama pod dirigentskom palicom Farkas Odry Marie. Vokalna solistica udruge Kristina Kemenj u muzičkoj pratnji Zeljka Zelića izvela je skladbu „Božić je“.

Domaćini su se predstavili igrokazom „Materice“, za koji je tekst napisala Lucia Knezi Tošaki, dok je scenski nastup osmislila Tamara Brkić. Ulogu nane je tumačila dugogodišnja

članica Marija Turčik, dajući ovoj ulozi autentičan štih starog vremena i pokazala nam kako su se Materice čestitale prije jednog stoljeća darivajući djeci jabuke. Najmlađi članovi su recitalom i plesom čestitali Materice. Na kraju su večeri svi sudionici zajedno otpjevali „U to vrijeme godišta“ te pjesmom poželjeli sretne i blagoslovljene božićne blagdane i sretnu Novu 2012. godinu.

Izložba kolača božićnjaka održava se u Lemešu nekoliko posljednjih godina. Ove su godine božićnjake napravile Stana Tošaki, Krista Tošaki te sestre Elizabeta i Antonija Ileš, kao i gošće iz Sombora (članice HKUD-a, „Vladimir Nazor“) Marija Čvardić i Snežana Beretić. Predsjednik udruge Marko Vilić uručio im je zahvalnice. Učiteljica u mirovini, Pribilla Agnes, predstavila se svojim radovima od kože.

Događaju su nazočili svi članovi savjeta mjesne zajednice Svetozar Miletića na čelu s gospodinom Aleksandrom Vidakovićem. Treba napomenuti da mjesna uprava cijele godine udruzi daje besplatan prostor za rad što u mnogome pomaže udruzi u radu. Osim prostorom pomažu i financijski. Generalni je pokrovitelj ove večeri bio HNV, što ukazuje na dobru suradnju s nacionalnim institucijama. U vrijeme besparice i opće krize u društvu, malim udrugama svaka pomoć dobro dođe. Ove je godine naša udruga dva puta dobila financijsku potporu od HNV-a, što je omogućilo mnogo bolje funkcioniranje.

Lucija Tošaki

AKTIVNOSTI IZMEĐU OBLJETNICE I PRELA

1. Osiguran smještaj istraživačima bunjevačkih običaja iz Zagreba, zadužen Pavle Matarić.
2. Organizacija obilježavanja 75. obljetnice Društva.
3. Prihvaćeno održavanje Božićnog koncerta i izložbe Božićnih kolača, zadužena Vesna Čuvarđić i Marija Čuvarđić.
4. Odobren prvi nastup najmlađih folklorša u B. Bregu, zadužena Kristina Pekanović.
5. Prihvaćena nova koreografija „Igre iz Banata“ i popuna nošnji za istu, zaduženi Šima Beretić i Jolika Raič.
6. Urađen plan glavnih manifestacija Društva u 2012. godini.
7. Dopredsjednik Stipan Pekanović, sudjelovao u HNV-ovu formiranju „Kalendara manifestacija Hrvata u Vojvodini“ za 2012. g.
8. Odobren scenarij za večeri proslave 9. i 10. prosinca, zadužen Organizacijski odbor i Vesna Čuvarđić.
9. Određen datum održavanja Božićnog koncerta i Izložbe božićnih kolača (18. 12.) kao i popis sudionika.
10. Odobreno održavanje novogodišnjeg turnira u stolnom tenisu 16. 12. 2011., zadužen Pavle Matarić.
11. Prihvaćeno je izvješće o održanoj 75. obljetnici Društva.
12. Poslana je zahvalnica predsjedniku Republike Hrvatske dr. Ivi Josipoviću za dodijeljenu „Povelju Republike Hrvatske“
13. Zahvalnice su poslana i predlagačima za „Povelju“ – Generalnom konzulatu Republike Hrvatske u Subotici i Zavodu za kulturu Vojvođanskih Hrvata.
14. Prihvaćeno izvješće o Božićnom koncertu i izložbi božićnih kolača.
15. Prihvaćeno izvješće o novogodišnjem stolnoteniskom turniru.
16. Poslano 30 čestitki povodom Božića i Nove godine.
17. Konstatirano da je Izvršni odbor održao 40 sjednica, počevši od one 5. prosinca 2010. kada je Društvo preregistrirano.

Upravni je odbor održao 7 sjednica u 2011. godini i donio odluke o kojima ste obavješteni. Sabor se sastao 2 puta i to jednom kao izvanredni, s odlukom o usvajanju novog Statuta 5. prosinca 2010. god., te kao redoviti, 08. svibnja 2011. god.

Zahvaljujem svim članovima Uprave društva na aktivnom sudjelovanju na sjednicama i konstruktivnim prijedlozima koji su pridonijeli uspješnom radu Društva u protekloj godini.

Ing. Mato Matarić

Održana izborna skupština Podružnice DSHV-a Sombor

MATA MATARIĆ PONOVO NA ČELU PODRUŽNICE U SOMBORU

Mata Matarić, koji je bio predsjednik Podružnice DSHV-a Sombor u prethodnom mandatu tu funkciju obnašat će i naredne četiri godine. Matarić je izbaran na redovitoj izbornoj skupštini Podružnice. Od 75 zastupnika izbornoj skupštini nazočilo je njih 61. Matarić je bio jedini kandidat za predsjednika, a na tajnom glasovanju dobio je potporu 52 zastupnika.

Na izbornoj skupštini birana su i tri člana Odbora podružnice, a za ta tri mjesta bilo je osam kandidata. Tajnim glasovanjem izabrani su Zoran Čota, Stana Matarić i Radmila Čapo. Izbornoj skupštini u Somboru gosti su bili predsjednici mjesnih odobra i Foruma žena DSHV-a.

Zlata Vasiljević

ŠESTO TRADICIONALNO PRELO župe Svetog Križa

U srijedu, 25. siječnja 2012. godine, na Dan obraćenja svetog Pavla apostola, s početkom u 20.00 sati u zgradi Njemačkog saveza „Sveti Gerhard”, u organizaciji župe Svetog Križa i župe Sveti Nikola Tavelić, održano je šesto po redu prelo. U velikoj sali Saveza, koja je bila puna gostiju, među kojima su bili i nama dragi gosti iz Subotice, prelo je otvorio župnik dr. Marinko Stantić.

Švedski stol koji su popunili gosti hranom i pićem bio je postavljen u hodniku, a u velikoj sali su bili gosti koje je zabavljala tamburaška skupina „Panonika”, poznatija kao „Bereški tamburaši”. Oko 21.00 sat nastupili su gosti iznenađenja - pjevačka skupina HKUD-a „Vladimir Nazor” iz Sombora, koji su otpjevali deset poznatih, starih melodija na zadovoljstvo nazočnih.

Glazba je bila izvrsna i raznovrsna, od bunjevačkih pjesama, lijepih crkvenih i duhovnih pjesama u zabavnom aranžmanu, do najpoznatijih aktualnih hitova hrvatskih izvođača kao i, pred kraj druženja, poneka narodna na izričite molbe nekih od sudionika prela.

Naravno, birala se i „najlipča” prelja, no u humorističnom duhu. Desetak je lijepih žena, djevojaka i curica prošetalo salom, a nagradu je odnijela četverogodišnja Ivana Paštrović.

U Indiji postoje klubovi za smijanje u koje ljudi odlaze ne samo da bi se smijali, nego i da bi poboljšali svoje zdravlje. Zato slijedećih godina dođite na prelo koje organizira župnik Marinko - jeftinije nam je i bliže nego da idemo u Indiju!

Tko nije bio na ovom prelu može slobodno da se kaje!

Marija Feher

MONOŠTOR, SRCE ŠOKADIJE

*Monoštor je selo kraj Sombora
I srce je šokačkog folkloru.
Tu se čuvu običaji stari.
Tu bečarce pivaju bečari.*

*Tu je rođen i Đipanov Joza
Koji se još fijakerem voza,
Koji konje volji i timari
Kao prija njegov dada stari.*

*On je Šokac po duši i tilu.
Volji svoju Šokadiju milu.
Volji pivat bečarce u kolu,
A ponekad bome i na stolu.*

*Zato stranče u Monoštor idi
Jer tu ima svašta da se vidi.
Ako ti je do zabave stalo,
Bodrog fest će biti još malo.*

*Ko jedanput u Monoštor ode,
U to selo kraj šume i vode,
Taj u njemu zauvik ostat će
Kraj Šokaca, kraj te mile braće.*

Ivan Pašić

IZRADA NOŠNJE

Najveći i najteži poslovi u jednom KUD-u su održavanje postojećih i pravljenje novih nošnji. Jedna od glavnih poteškoća je cijena materijala, a druga stvar je pronaći tko će to uraditi. Kada smo kod cijene, ona je zbilja velika ukoliko se radi o originalnoj nošnji. Ukoliko je riječ o kopiji onda treba imati majstore kopije koji će to napraviti.

Što se tiče bunjevačke nošnje, tu zasad dobro stojimo. Uz originale posjedujemo i dobre kopije koje smo uglavnom dobili od naših članova i obožavatelja, a ostalo je kupljeno.

Od originala tu su još nošnje Posavine i Šumadije. Nošnje koje su u Društvu, a nisu originalne su bačke, banjanske i vranjanske. Pored ovih, postoje još dijelovi mađarskih i slovačkih narodnih nošnji, a tu je i obuća za sve ove igre, ali bi se morala malo obnoviti.

O svemu ovome najveću brigu vodi naša radnica u Društvu, Milosava Šijačić. Sva nošnja koja ide na gostovanja s KUD-om prijede preko njezinih ruku bar četiri puta (dva puta kada se pakira i dva puta kada se raspakira). Tu Milosava ima pomoć, neveliku od igrača. Pored toga posla pakiranja i raspakiranja Milosava pere, krpa, glača i ušiva dijelove nošnje, a po potrebi očisti i obuću.

Postavljanjem bačkih i banatskih igara stvorila se potreba za još nekim dijelovima nošnje ovih spletova. Zajedničkim snagama napravljene su kecelje i prsluci. Glavni nositelji ovoga posla su bile Agneza Pekanović i Jolika Raič sa svojom sekcijom „Zlatovez“. Banatske igre bi imale potrebu za dvama pršnjacima, dvijema šubarama i jednom opaklijom. Stoga, ovim putem molim naše članove i simpatizere da ako imaju ove dijelove daruju Društvu jer će nam to puno značiti. Unaprijed zahvalni!

Kada već spominjemo naše pregaoce, oko poslova na narodnim nošnjama, ne možemo ne spomenuti Vladislava Kuntića. On u Društvu, pored sudjelovanja u orkestru KUD-a, održava obuću koja je vrlo važan dio narodne nošnje.

Ovo je tek mali dio priče oko održavanja nošnje u koju se mora uložiti mnogo truda, htijenja i znanja. Zato molim sve korisnike nošnje, osobito mlade folklorashe, da pazе na to veliko bogatstvo našega HKUD-a „Vladimir Nazor“.

Posebnu zahvalnost izražavam našim gore navedenim članovima na velikom trudu koji ulažu kako bi održali nošnju u što boljem stanju. Velika im hvala!

Šima Beretić

HVALA TI OČE

*Još i sad čujem,
u jutro rano,
kako otac konje rani.
Proliće je, ust' o je davno
jer sve na vrime
mora biti poorano.*

*Umoran u podne
kući se vraća, odmora ne traži
nego posla druga se laća.*

*A uveče umoran
krunicu s nama moli,
pita nas kako je proš' o dan,
ispriča pričicu neku
te radosni čekamo novi dan.*

*Fala ti oče za molitvu tvoju,
za suzu kad na vinčanje pođoh.
Fala za svako „sritno“
što poželio si meni
na putu života mog.*

*Uvik se dičim imenom tvojim,
tvojim poštenjem i marom
i molitvom tvojom
koju i danas molim.*

Hermina Malković

LIVADA KRAJ GRADA

*Livadica nakraj grada
Nestašnu je dicu zvala
Da napasu svoje svinje,
Što s' na pašu istjerala.*

*U čordu su krave išle,
Čordar svira u rog puše
I bojtara vridnog ima,
Koji tuđe krave čuva.*

*Piljkali se pokraj pruge
I sigrali sigre razne
I kad svinje štetu čine,
Kod kuće su bile kazne.*

*Diče igre, smicalice,
To su sigre na tri čoše,
Komšijske se šljive krale,
Trčale su noge bose.*

*A topovi kad pucaju,
To su oni sve od blata,
Napravljeni s četir' rupe
Otvatali svaka vrata.*

*Vrimešni su sada ljudi
Što su nekad bili dica,
Sve je palo u zaborav,
Osta sama livadica.*

Cecilija Miler

ŠUNKA FEST

O ovom, za neke delikatesnom proizvodu a za druge, pak, običnom, svagdašnjom, hranom, pišem ponovo jer postoje dobri razlozi.

Vojvođanska šunka polako ali sigurno zauzima svoje mjesto kao prepoznatljiv proizvod ovog kraja ili kako to danas kažu „brend“.

Mi, obični proizvođači, i česti korisnici iste odavno smo znali vrijednost i kvalitetu dobre šunke ali mediji tek odnedavno ovoj hrani daju važnost i publicitet predstavljajući je svim štovateljima dobra zalogaja kao iznimnu poslasticu.

"Kod nas na salašu kad nemamo što jesti odemo u komaru i odsiječemo dobar komad šunke i malo gužnjaka" kaže bać Ivan.

Kako bi se spomenuti publicitet održao i pojačao, ove je godine od 9. do 12. lipnja po prvi put organiziran „Šunka fest“ u Krčedinu na Stojšić salašu.

Mala, ali odabrana, grupa Somboraca uz podršku i organizaciju ZZ „Zadrugarka“

Sombor, 10-og je lipnja posjetila festival šunke u Krčedinu. Po starom su nas dobrom običaju domaćini ponudili čašicom dobre voćne rakije i, naravno, šunkom, misleći kako smo gladni nakon puta. Iako smo na put nosili rakije, peciva, šunke, kulena, Janjinog sira i ostalog za uz put se „privatiti“, nismo odbili ni ljubazne domaćine.

Na ovalima je bilo 4-5 vrsta šunki različitih po ukusu, mirisu, stupnju osušenosti. Neke su bile prešane druge nisu, a bilo ih je od različitih sorti svinja: durok, jorkšir, mangulica.

Nakon dobrog doručka, da ne bismo prošli kao u onoj priči o staparskom ratu u kojem se domaćin najeo šunke a okupator „zauzo“ bunar, od ljubaznih smo domaćina ponuđeni

dobrim srijemskim vinom. Siti i odmorni razišli smo se po salašu obilazeći štandove sa izloženim suhomesnatim proizvodima od kojih je najviše bilo, naravno, šunke.

Od štanda do štanda probaj ovo, probaj ono, kulen, šunka, čvarci, gužnjak u junećem crijevu, ljute kobasice, lemeški kulen, srijemski kulen, šunka prešana i neprešana, šunka od mangulice, iz Subotice, Stapara, dalmatinska pršut, crnogorski pršut i tako pola dana. Srećom između tih štandova bilo je i onih sa srijemskim, fruškogorskim rizlingom i drugim osvježavajućim pićima.

Osim suhomesnatih proizvoda i proizvoda domaće radinosti poput: sira, meda, ljekovitog bilja i čajeva, mogle su se vidjeti i izloženi strojevi i oprema za male klaonice. Predstavljani su i traktori, berači, tanjurače i drugi poljoprivredni strojevi.

Proglašena je najbolja i najveća šunka i to ona koja je težila 36 kg (suha) a koju je izložio domaćin iz Stapara. Po mišljenju mnogih degustatora "šunka od mangulice se topi u ustima" te ima specifičan ukus s najviše masnoće a teži samo 4-6 kg dok su šunke od jorkšira teže (15-20 kg) te također vrlo ukusne (po nekima čak i ukusnije).

Tehnologija proizvodnje šunke je ustaljena i ne mijenja se desetljećima. Potrebno je dobra svinja starosti 1-2 godine i težine 200-300 kg, dobri "beliri" (da šunku dobro iskroje) zatim soljenje, dimljenje, sušenje, dobra komara i to je to.

Uz luk i rajčicu iz vrta, za doručak preporučam komad šunke k'o dlan pa se ne trebate bojati gladi (jedino visokog tlaka i kolesterola). Ako slučajno ipak ogladnite, navečer ponoviti isto.

Pavle Matarić

U TOM SOMBORU

E lipi moj Sombore, zdravo si mi lip i uredan, ali si mi ništa nepoznat, nemož ubardat di si krenio i oćeš se potrevit tudan i vratit. Jeste da se vidi i noću ko na danu sve osvetljeno a dole ravno nemož nigdi zabatrgat. A da ne govorim o zelenilu i cviću, sa jedne i sa druge strane glavne ulice neznaš di je šarenije i lipše. Jeste da mi je malo žao starih bođoša, lipa debela stabla pa razgranata a moram vam kasti sitila sam se i bečara što su pivali u moje mlado vrime. Kazat ću i vama da znate:

*„Po Somboru potkresuju grane,
Da curama šiške ne pokvare.“*

E Bože moj lipo je kadgod bilo, posle mise šetali smo „korzom“ na glavnoj ulici cure i momci ispod ruke. A bome ako smo više puta okrenuli, pa zakasniš na užnu jao tebi, bude privrnut tanjir i ništa od večere, tako je bilo u ono vrime kad sam ja bila mlada. Sad da se ponovo vratim ovom novom Somboru, ta narast će mladi bodoši biće ladovine kao nekad šetat ćemo glavnom ulicom i uživat. E tu moram da kažem zdravo je dobro što su klupe poređane sa jedne i sa druge strane, da se odmorimo mi stariji pa i mladi. I tako nikoj dan šetam ja kroz Sombor i razmišljam, kad tamo kod onog lipog kamenog križa klupa. Tu jedna baka zastala pa vrlo gleda sila bi na klupu, a tu sidi niki čovik i čita knjigu. Baka će njemu, gospodine, jel slobodno do vas sisti a gospodin čuti ne kaže ništa, a baka će opet vidim da čitate pa valda mi mižete što god kazat. Gospodin i dalje čita, sigurno me ne razumi veli baka pa ga potapša po ramenu. O jesus Marija pa taj se već oladio, kad baka malo bolje pogleda a to naš Laza Kostić. Veli baka eto nisam mogla ni zamislit,

da ćemo se sresti i zajedno siditi na klupi, pa makar to bila i Lazina bista.

E ovo mi se baš onako svidilo al produžim dalje ulicom, kad uz mene narod prolazi i svi na glas divane. Bože šta je sad ovo pa nemaju vrimena da se izdivane kod kuće. E sad ja malo načulim uši i slušam. Naide jedan gospodin sa bradicom maše s nikom taškom pa veli, jesil me razumio, nemoj slučajno da ne platiš račun dok se ja ne vratim. A ja se mislim otkud onaj zna kad će se ovaj vratiti, a šta im drago idem dalje. Pa onda naiđe jedna onako zgodna ženska sitno pripliće nogama, nežno šapuće u telefon. Ta imat ću toliko vrimena dušo, što da ne izaću malo ranije sa posla, naći ćemo se na starom mistu. A ja onako u sebi pa to mu sigurno nije žena, već što god drugo da prostitute. Taman sam tu oko sridine ulice kada čujem opet niki divan, jedan gospodin baš dobro viče sigurno grdi ženu. Kako neznaš zapamtiti broj kartice, pa ti je opet progutao bankomat, načeg misliš beno jedna. Bilo mi onako žao žene, da nije tog mobilnog nebi ni znao. I tako iđu, divane grde, svađaju se, zakazuju sastanke i to sve onako uz put. A mi smo morali sidat na ajzliban, ako je tribalo kome što god javit, ili poslat pismo pa stigne za pet –šest dana, eto fala Bogu kolkolj danas lakše. Baš sam se već umorila al tu je česma voda curi sama, to je zdravo dobro možeš se umit, oprat ruke i napit se ladne vode, ako si žedan. Ima doduše prid gradskom kafanom stolovi i stolice, ima šta i da se popije al su nam džepovi bome prazni pa je dobra i ladna voda.

Marija Feher

OJ SOMBORE

*Oj Sombore ti najlipši grade
Lip si bio a lip si i sade.
Ulice se šarene od cvića
Lipe zime još lipša prolića.*

*Sve ulice ravno patosane
Čistoća se vidi na sve strane
Kogod prođe svako ti se divi,
Blago onom ko u tebi živi.*

*Već ođavno ti si meni mio
Ja sad starim ti se podmladio
I sad mi se vraćaju sićanja
Kao zore u rana svitanja.*

*Bože mili kad sam mlada bila
Ulicama tvojim prolazila.
U radnjama ruva kupovali
A nediljom korzom prošetali.*

*Sićam se i arteski bunara
Fijakera konja i vašara
Moj Sombore još u srcu momu
Igranke su u Hrvatskom domu.*

*Skupili se i mladi i stari
Iz Sombora pa i salašari,
Kolo igra i pisma se piva
Oj Bunjevče još te ima živa.*

*Moj Sombore moj najlipši grade
Lip si bio a lip si i sade
Uz pismu i zvuke tamburica
Miroljubu sretna godišnjica.*

Marija Feher

HRVATI SOMBORA I OKOLICE NA PROSLAVI 250-GODIŠNJICE (1686.-1936.) DOSELJENJA NAJVEĆE SKUPINE BUNJEVACA U BAČKU

Nazočnost Hrvata na prostorima Podunavlja može se u kontinuitetu pratiti sve do predosmanskog doba, a najveće skupine doseljavaju nedugo nakon završnih operacija habsburške vojske u protjerivanju Osmanlija 1680-ih. U Kraljevini Jugoslaviji, u okolnostima gdje se Bunjevcima i Šokcima negirala njihova pripadnost hrvatskom narodu, dva i pol stoljeća od najvećih migracija zasluživali su dostojno obilježavanje. Na drugim *Razgovorima u Subotičkoj matici*, na kojima su sudjelovali predstavnici kulturne i političke elite bačkih Hrvata, odlučeno je da se 1936. godine u Subotici proslavi na svečan način 250-godišnjica najveće seobe Bunjevaca u Bačku. Jedan od inicijatora i predsjednik *Organizacijskog odbora* te veličanstvene proslave bio je već istaknuti buditelj hrvatstva u Bačkoj, svećenik Blaško Rajić. Pozivi su upućeni svim hrvatskim društvima u Bačkoj i Baranji, predstavnicima hrvatskih naselja koja nisu imala društva, kao i društvima iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Sa somborskog područja odazvali su se Bunjevačko kolo, također i nekadašnji članovi *Bunjevačkog kola*, Hrvati iz Lemeša, Čonoplje, Berega, Monoštora i drugih naselja u Podunavlju. Poslije petosvibanjskih izbora 1935. Hrvati okupljeni oko Antuna Matarića istupit će iz Bunjevačkog kola i u početku će djelovati u domu sv. Cecilije, gdje je bilo sjedište *Križarskog bratstva. Bunjevačko kolo* koje je do tada okupljalo sve somborske Hrvate nije zauzimalo dovoljno jasno stanovište oko nacionalne pripadnosti Bunje-

vaca, a u samom društvu glavnu riječ vodila je nekolicina bogatijih zemljoposjednika. Sombor je u to vrijeme predstavljao drugo središte bačkih Hrvata, okupljao je okolna bunjevačka (sela Lemeš, Čonoplju, te salaška naselja: Nenadić, Gradinu, Strilić, Radišić, Džinić i dr.) i šokačka sela (Bereg, Monoštor, Sontu). Zbog svog položaja između Subotice i dva baranjska kotara, Batine i Darde, predstavljao je značajno mjesto u hrvatskom nacionalnom i kulturnom djelovanju u Bačkoj i Baranji. Nesuglasice koje su postojale između *Bunjevačkog kola* i bivših članova nisu umanjile spremnost svih da se odazovu na manifestaciju u Subotici.

Proslava je trajala od 14.-16. VIII. 1936. uz sudjelovanje brojnih društava iz Bačke i

Baranje i drugih hrvatskih krajeva. Značajno mjesto imali su gosti iz Sombora i okolnih naselja koji su subotičkim ulicama stupali pod hrvatskim zastavama i s istaknutim natpisima "Bunjevci Hrvati iz Sombora,,", "Šokci Hrvati iz Bačkog Brega,,", "Bunjevačko kolo,, itd. Središnja proslava održana je 15. VIII. na nogometnom stadionu Bačke gdje se okupilo preko 65.000 sudionika koji su prethodno sudjelovali na mimohodu subotičkim ulicama. Okupljenima su se obraćali brojni visoki uzvanici iz svijeta kulture i politike. Ivan Pernar uputio je riječi: "Ja sam došao na želju Hrvata-Bunjevaca-Subotičana i onih iz bliže i dalje okolice - po odredbi našeg predsjednika dr. Vlatka Mačeka i uvjerio sam se da je punim pravom zapjevao pop Nikola Kujundžić: Ne boj mi

se bunjevačka nane, nikad neće nestat hrvatske nam granel!”. U sklopu manifestacije u prostoriama subotičke Pučke kasine otkrivena je slika preporoditelja, biskupa Ivana Antunovića, podignut je novi spomenik pop Paji Kujundžiću i Anti Miroljubu Evetoviću, hrvatskom bunjevačkom svećeniku i pjesniku.

Odjeci ovog hrvatskog slavlja našli su mjesta kako u lokalnim tako i u zagrebačkim, beogradskim i inozemnim listovima. Hrvatski tisak pozdravio je red i dostojanstvo u kojem je protekla proslava. Smatralo se da je narodni život bačkih Hrvata postavljen na čvrstim kulturnim temeljima i suvremenim principima te da se njihov narodni život kreće u smjernicama sveukupnog kulturnog hrvatstva. Pojedini srpski listovi poput *Novoga Sada* pokušali su prikazati ovu svečanost kao manifestaciju srpske svijesti Bunjevaca i Šokaca, dok su subotički tjednici u službi vlasti *Smotra* i *Naše slovo* umanjivali značaj proslave i njen hrvatski karakter. U Somboru će nekoliko mjeseci nakon subotičke manifestacije biti osnovano *Hrvatsko kulturno društvo "Miroljub"* (6. XII. 1936.) koje će okupiti sve nezadovoljnike iz *Bunjevačkog*

kola. Miroljub će sudjelovati, ali i organizirati brojne druge manifestacije (npr. *Veliko hrvatsko bunjevačko prelo*) te poticati osnivanje hrvatskih društava u drugim naseljima (HSPD *Šokac* u Bačkom Monoštoru, HPD *Antunović* u Sonti).

Do kraja postojanja Kraljevine Jugoslavije, iako u nepovoljnim uvjetima, hrvatska svijest bačkih Bunjevaca i Šokaca bila je u konstantnom uzletu i tijekom 1939. i 1940. dosegnut će svoj vrhunac. Ovome je pripomogla i velika proslava održana u Subotici s kojom je hrvatska javnost bila upoznata preko tiska, što je rezultiralo i većim interesom za probleme bačkih Hrvata i

njihova nastojanja da se obrane od asimilacijskih pritisaka.

Literatura: "Bunjevački Hrvati slave 250-godišnjicu doseljenja", *Hrvatski dnevnik*, br. 83, 15. VIII. 1936., 17.; "U Subotici su počele bunjevačke svečanosti", *Hrvatski dnevnik*, br. 83, 15. VIII. 1936., 6.; Ivan PERNAR, Moja sjećanja na Suboticu, *Klasje naših ravni*, Subotica, 1936., str 196; *Subotičke novine* (izvanredno izdanje) 15. VIII.1936., br. 10., "Nek se znade da Bunjevac živi!", *Hrvatski dnevnik*, br. 84, 16. VIII. 1936., 1.; Stevan MAČKOVIĆ, Proslava 250. obljetnice doseljavanja veće skupine Bunjevaca (1686.-1936.), *Hrvatska revija*, 5/2005., br. 3, 35.-44., "Odkrićem dvaju spomenika završena je veličanstvena proslava bunjevačkih Hrvata", *Hrvatski dnevnik*, br. 85, 17. VIII. 1936., 3.; Antun JIROUŠEK-MARTINUŠIĆ, "Suvremena kulturna zrelost Hrvata Bunjevaca", *Hrvatski dnevnik*, br. 106, 6. IX. 1936., 19.

Mario Bara

EMISIJA NA HRVATSKOM NA VALOVIMA RADIO SOMBORA

Poslije dvomjesečne pauze na valovima Radio Sombora ponovno će se emitirati emisija na hrvatskom jeziku „Glas Hrvata”. Emitiranje će početi u nedjelju, pa je to prigodada o realizaciji i koncepciji emisije porazgovaramo s njezinim urednikom Savom Tadićem.

Emitiranje emisije na hrvatskom jeziku na valovima Radio Sombora počelo je prije dvije godine. Poslije kratke pauze nastavlja se emitiranje. Dosad je producent te emisije bilo HKD „Vladimir Nazor“ iz Stanišića. Hoćete li to društvo i dalje priređivati emisiju?

Realizator emisije i dalje će biti HKD „Vladimir Nazor” iz Stanišića. U pripremi i realizaciji sudjelovat će Ana Crnković koja će biti voditeljica, Marko Gundić, tonac i glazbeni urednik, a ja sam urednik emisije. U realizaciji priloga na terenu pomoći će nam Ivan Karan. Mi smo prošli dvomjesečnu obuku u „Hrvatskoj riječi” da bi se osposobili za pripremu radijske emisije, a prošli smo i novinarsku obuku.

Termin emisije bio je od 17 do 18 sati. Hoće li se on mijenjati?

Što se tiče termina početka emisije promjena nema. Emisija će počinjati s emitiranjem u 17 sati, ali će biti pola sata dulja i trajat će do 18.30. Naš plan je emisiju produljiti za još pola sata i očekujemo da će od rujna „Glas Hrvata” na valovima Radio Sombora trajati dva sata.

Radio Sombor ima regionalnu frekvenciju koja pokriva područje Apatina i Sombora što znači da emisiju na hrvatskom jeziku mogu pratiti slušatelji u velikom dijelu zapadne Bačke. Planirate

li suradnju s predstavnicima hrvatskih zajednica u sredinama u kojima one djeluju?

Svim udrugama smo poslali obavijest o našoj emisiji i pozvali ih na suradnju. Očekujemo da nas obavještavaju o događajima koje pripremaju i pošalju izvješća s nekih od njih. Odazvali su se našem pozivu i već u emisiju u nedjelju ćemo najaviti neka događanja, npr. Marin bal u Lemešu.

Da bi emisija bila slušana važna je i živa riječ s terena, bilo kroz bilježenje nekih događaja, bilo kroz autentične priče običnih ljudi. Planirate li i odlaske na teren?

Naravno. Uvijek kada se događa nešto važno i zanimljivo mi ćemo se truditi biti tamo i to zabilježiti, bez obzira je li to Bački Monoštor, Sonta, Sombor ili neko drugo mjesto. Nekada će o nekim događajima govoriti zvaničnici, ali uvijek ćemo se truditi zabilježiti i riječi običnih ljudi.

Koje biste stalne rubrike izdvojili?

Osim vijesti i najava događaja imat ćemo rubriku „Govorimo hrvatski”, zatim rubriku „Razgovor

s povodom” u kojoj će se osim predstavnika hrvatske zajednice čuti i riječ pripadnika drugih nacionalnih zajednica. Kada je riječ o rubrici „Govorimo Hrvatski” to će biti reemitiranje emisije koja se emitira na Hrvatskom radiju. Jedna od interesantnih rubrika bit će i „Hrvati u Vojvodini kroz povijest i brojke”, a cilj je da što bolje upoznamo sami sebe, značajne događaje i znamenite ličnosti. U svakoj emisiji bit će i rubrika „Prelistavamo ‘Hrvatsku riječ’”. Glazbeni dio emisije uglavnom će biti tradicionalno tamburaški, ali će biti i suvremene hrvatske glazbe. Naši slušatelji moći će slati svoje glazbene želje koje žele čuti u emisiji.

Termin za emitiranje emisije dobili ste u Radio Somboru, ali priprema emisije zahtijeva i opremu i ima određene troškove. Kako ste to riješili?

Financijski pokrovitelj emisije je Hrvatsko nacionalno vijeće. U tehničkom pripremanju pomogla nam je „Hrvatska riječ”. Natjecat ćemo projektima kod pokrajinskih i republičkih institucija kako bi smo osigurali dodatna sredstva.

Zlata Vasiljević

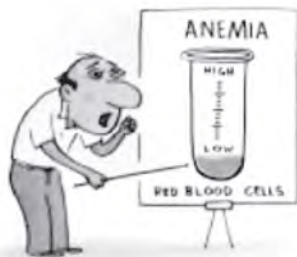

MEDICINSKA ABECEDA

Dr. Marija Mandić, rođ. Matarić

ANEMIJA je stanje kada u organizmu postoji smanjenje broja cirkulirajućih crvenih krvnih stanica ili nedovoljna količina željeza, odnosno hemoglobina u njima. Odlikuje se pojavom slabosti, umorom, bljedilom kože, povremenim nesvjesticama, slabom koncentracijom ili pak čestim prehladama. Anemija može biti izazvana i gubitkom veće količine krvi nakon povreda, "odljevom" kod žena tijekom menstrualnog ciklusa (vidljivo krvarenje) ili pak „nevidljivim“ krvarenjem preko debelog crijeva zbog postojanja čira na želucu, dvanaestopalačnom crijevu ili raka debelog crijeva. Liječi se tabletama vitamina B12 i željeza, a u težim slučajevima transfuzijom krvi.

BOL U GRUDIMA koja se javlja tijekom postojanja **angine pektoris** ili **infarkta srca** ima posebne karakteristike. Npr., *lokalizacija* boli je iza srednjeg dijela grudne kosti; bol u jednoj točki iza grudne kosti nije srčana bol! *Karakter* boli: najčešće se ispoljava u obliku stezanja, tlaka, paljenja, žarenja, kao osjećaj težine ili nejasnih tegoba u grudima. *Širenje* ove boli je također tipično: bol se širi prema vilici i vratu, u ramena, nadlaktice, podlaktice, prema leđima i trbuhu. *Intenzitet* boli može biti različit □ obično se postupno pojačava, a traje od

1 do 10 minuta, nekada i pol sata. Stalni *prateći simptomi anginozne* boli su malaksalost, hladno preznojavanje i strah koji je izražen osobito kod onih koji ovu bol doživljavaju prvi put. Bol se najčešće javlja tijekom ili poslije napora, fizičkoga ili psihičkog; prilikom penjanja po stubama, trčanja, nošenja tereta, kao i pri ugodnim i neugodnim uzbuđenjima. Savjetuje se, ukoliko imate neke od navedenih tegoba, da se blagovremeno javite liječniku kako bi se otkrio pravi uzrok boli u grudima.

CIROZA je ozbiljna bolest koja se javlja kada se zdrave stanice u jetrima oštete, obično kao posljedica alkoholizma ili hepatitisa (zapaljenja jetra). Teško oštećenje može prouzročiti otkazivanje jetara, pa i smrt. Bolest je obično bez simptoma, ali u kasnijim stadijima se javlja žuta boja kože i očiju, tamna mokraća, dugotrajan opći svrab, otečenost stopala, naticanje trbuha, povećanje prsa kod muškarca, menstrualni poremećaj kod žena, crvenilo dlanova, povraćanje krvi i drugo.

ČIR je rupa ili napuklina na zaštitnoj ovojnici želuca ili dvanaestercu koja, najvjerojatnije, nastaje kao posljedica stresa, uzimanjem većih količina lijekova protiv bolova (analgetika) ili pak kao posljedica postojanja bakterijske infekcije izazvane bakterijom *Helicobacter pylori*. Žareća bol u gornjem dijelu trbuha i osjećaj nadutosti neposredno nakon jela mogu biti znakovi

postojanja čira na dvanaestopalačnom crijevu. Za razliku od ovoga, kod čira na želucu bolovi se češće javljaju na prazan trbuh, a ublažuje ih uzimanje hrane. Liječe se tabletama, a ponekad i kirurški.

ČELAVOST kod muškaraca odlikuje se prorjeđivanjem vlasi na tjemenu, povlačenjem kose s ruba čela ili potpunim opadanjem kose s tjemena. Kod žena se javlja opće prorjeđivanje vlasi, najviše na vrhu tjemena, dok kod djece i mladih dolazi do gubitka vlasi na određenim područjima glave. Liječnici ne mogu objasniti zašto dolazi do čelavosti, ali se zna da se pojačano ispadanje kose, no ne i čelavost, javlja uslijed različitih bolesti, terapije lijekovima, zračenjem, kod trudnoće, naglog mršavljenja, anemije ili pak stresa. Postojanje prhuti nema utjecaj na intenzitet opadanja kose.

VELJAČA U ZNAKU KARNEVALA

Venecijanska maska

Karneval (naziva se još i mesopust, poklade, fašnik, maškare) vrijeme je prije korizme u kojem se priređuju kostimirani plesovi, različite igre, povorke maškara, vrijeme u koje se stavljaju, ali i padaju maske. Taj je običaj karakterističan za katoličke zemlje, a početak se poklada, ovisno o kraju, obilježava različito i u različito vrijeme. U nas se, tako, u Kastvu početkom poklada smatra 17. siječnja, dok se u Hrvatskom primorju maškare najavljuju već na Sveta tri kralja. U dijelu riječkog područja maškarane povorke kreću prvu subotu nakon blagdana Bogojavljenja. No, jedno je zajedničko – karneval završava na Fašnički dan,

dan prije Pepelnice i to spaljivanjem mesopusta.

I nazivi i uz njih vezani običaji razlikuju se od mjesta do mjesta. U Hrvatskoj su poznati i vrlo popularni Riječki karneval, Samoborski fašnik, ali i Antonja u Kastvu, Šmričke mačkare, Međimurski fašnik, Buše u Baranji...

U svijetu su najpoznatiji brazilski i nama nešto bliži venecijanski karneval.

NAPRAVITE SAMI SVOJU MASKU

Kako je u vrijeme karnevala sve moguće, tako i obični papirnati tanjur može postati prašćić.

Prvo izrežite tanjurić i rupice za oči. Od ostatka tanjurića napravite uši. Zalijepite ih ljepljivom trakom ili jednostavno zaklamajte. Njuškicu napravite od jednog udubljenja za jaja.

Ružičastim decor lakom ili nekim drugim bojama obojite cijelo lice, pa crnim dodajte detalje. Sa strane probušite dvije male rupice, pa provucite elastičnu gumicu.

Karneval

*Na dan karnevala ovca s vukom
šeće pod rukom.*

*Gazela se lava više ne straši,
konj na čovjeku slobodno jaši.*

*Život je na dan karnevala lijep,
šetači imaju rogove, mnogi rep.
Majmuna i slonova ulice su pune.
Bedaci nose maske mudraca
i vladarske kruno.*

(...)

*Karneval je dan kao iz basne,
kad su svima namjere jasne,
kad i grdobe postaju krasne.*

*Starci se toga dana pomlade,
dječacima mnogima izrastu brade.
Toga dana se sve može i sve smije.
I tužan se toga dana nasmije,
spreman za radost slaviti.
Trebalo samo nasmijanu
masku staviti.*

Zvonimir Balog

Brojalice

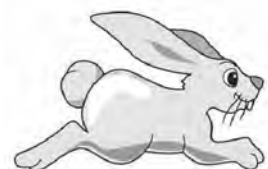
1, 2, 3

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10,
Izašao bijeli mjesec.

Na mjesecu koliba,
Na kolibi stolica,
Na stolici Robin Hood,
Ljubi cure kao lud.

Brzonogi zec

*Jedan zeko duga uha,
brzih nogu, dobra sluha,
zelen kupus jako voli
pa ga jede i bez soli!*

Vicevi

Luk

Pita prijatelj Cigu:

„Zašto Cigo daješ djeci toliko bijelog luka?“

„Pa da ih lakše nađem u mrak!“

Iskustvo

Što je iskustvo?

To je ono što ostaje djevojci kada izgubi sve ostalo.

Vlast

„Jeste li dosad imali posla s vlastima?“ , pita sudac optuženu.

„Jesam.“

„Kakvog?“

„Moj prvi vjerenik je bio policajac.“

Ožiljci

„Čini mi se da sam vas već jednom brijao“, kaže brijać mušteriji.

„A ne, varate se! Ti ožiljci su iz rata.“

Potvrda

Ciga kaže: „Doktore, treba mi potvrda da ne mogu raditi!“

„Pa što vam falí?“ , pita doktor. „Pa potvrda!“

Odabrao: Antun Kovač

Bećarci

*Ala sam se naj'o bundevara,
'teo mi se pršnjak da opara.*

*Alaj bi' se ja ljubila sada,
Dika kaže da on nema kada.*

*Dragi piše, a ja njemu neću,
'ko je naš'o na papiru sreću.*

*Zašto mene savjetuju žene,
Kad su žene još gore od mene.*

*Teško puri kad nema purana,
I nevjesti kad ostane sama.*

*Bože spari 'ko za koga mari,
A raspari, 'ko za kog ne mari.*

Odabrao: Kovač Antun

Znate li?

- Slonovska kljova teška je oko 3 kilograma.
- Na Novom Zelandu nema zmija.
- Godina na Neptunu traje kao 165 zemaljskih godina.
- Djeca duplo češće sanjaju nego odrasli.
- Svake sekunde iz našeg tijela nestane 2 milijuna crvenih krvnih zrnaca.
- Nevjeste u prosjeku potroše od 7 do 10 mjeseci života na planiranje vjenčanja.
- Kada kitove orke plivaju u jatu, svi dišu identičnim ritmom.
- Ukoliko slušate glazbu dok jedete, varenje će biti uspješnije za čak 25%.
- Jedan marokanski imperator imao je harem od 500 žena i rekorder je u broju djece. Imao ih je čak 1042.
- Ljudi provode 1,1 sat dnevno putujući (u to se računa i put od kuće do posla).
- U prosjeku, žena izgovori 7.000 riječi dnevno, a muškarac samo nešto više od 2.000.

Odabrao: Kovač Antun

Grafiti

- Ja nisam debela,
ja sam žena i pol!
- Budi uz mene kada odem od tebe!
- Što to znači živjeti u iluziji?
Kada poslije 25 godina braka
shvatiš da ti žena nije strastvena
nego astmatičarka.
- Vozim kao grom!
Svaki dan udarim u drvo!
- Afrika ne može biti daleko!
Kod nas u poduzeću radi jedan
crnac i na posao dolazi biciklom.
- Ako ne možete živjeti jedno bez
drugog, vjenčajte se pa ćete moći.
- Naš zrak ima jednu prednost
vidimo što udišemo.

Odabrao: Antun Kovač

U ovom zimskom periodu sportska sekcija aktivna je u šahu i stolnom tenisu. Lađari su na zasluženom odmoru do ožujka kada počinju zajedničke pripreme.

Stranicu pripremio: pročelnik sportske sekcije, Pavle Matarić

Šah

Na tradicionalnom božićnom turniru za članove Društva i sekcija, ove su godine sudjelovali: Josip Smolić, Zoran Čota, Andrija Četković, Šima Beretić, Martin Čuvarđić, Ferenc Benja, Zlatibor Stanković, Josip Kolić, Josip Laslo, Martin Koloman, Viktor Oršovai, Nikica Hofman, Tomica Vuković, Đorđe Vujević, Perica Matarić, Pavle Matarić.

U iznimno zanimljivoj završnici, inače uzbudljivoga i neizvjesnog turnira, doslovce je posljednja partija odlučivala o pobjedniku turnira. U toj partiji figure su „ukrstili“ Zoran Čota i Josip Smolić. Poslije višesatne, uzbudljive partije sklopili su remi, što je prema ocijeni mnogobrojnih gledatelja i najpravednije jer su tijekom cijelog turnira njih dvojica bili ravnopravni.

U konačnici plasman najboljih izgleda ovako:

- **Josip Smolić i Zoran Čota dijele 1. mjesto, 12 poena**

- **Andrija Četković - 11,5 poena**

- **Šima Beretić - 11 poena**

Ovakav ishod turnira dodatno je stvorio poteškoću organizatoru koji je morao kupiti dva pehara za prvo mjesto. Drugi i trećeplasirani su dobili srebrno i brončano odličje za postignut uspjeh.

Uz njih četvoricu zahvalnicu je dobio i gospodin Martin Čuvarđić, jedan od starijih igrača koji nije ni jednom zakasnio, a kamoli izostao s turnira što je kod mlađih igrača postala gotovo redovita praksa.

Na završnici turnira predsjednik Društva Mata Matarić uručio je pehare, medalje i zahvalnice

pobjednicima, a nama, ostalim sudionicima, poželio je više sreće na sljedećem turniru.

Dok čitate ovaj broj "Miroljuba" u tijeku je Memorijalni turnir prof. Franja Matarić. Sve o njemu moći ćete pročitati u narednom broju. Hvala svim šahistima na fer i korektnom ponašanju tijekom cijelog turnira. Također, hvala Upravi Društva što nam je omogućila izvrsne uvjete za našu omiljenu igru.

Stolni tenis

Tradicionalni Novogodišnji turnir HKUD-a "Vladimir Nazor" održan je 16. prosinca 2011. godine, na kojemu se okupilo 20 igrača, članova Društva i sekcija, a to su: Ivan Genić, Slobodan Bećin, Ferenc Heler, Saša Vuković, Tomica Vuković, Gašpar Matarić, Dalibor Gertner, Pavle Parčetić, Šima Džinić, Zoran Čota, Bela Hofman, Perica

Matarić, Josip Petreš, Mario Štrangarić, Slobodan Hofman, Davor Vuković, Viktor Oršovai, Pavle Matarić i jedina žena sudionica Branislava Krstić.

Poslije pozdrava pročelnika sekcije pristupilo se određivanju nositelja skupina, a nakon toga i izvlačenju imena igrača po skupinama. Turnir se igrao u četiri skupine s po pet igrača, na tri dobijena seta. Nakon uzbudljivih partija po skupinama u četvrt

finale plasirali su se sljedeći igrači: Oršovai, Genić, Saša Vuković, Davor Vuković, Toma Vuković, Parčetić i Haler. Ovi igrači demonstrirali su dobar stolni tenis, no samo su četvorica ušla u polufinalnu završnicu: Davor Vuković, Toma Vuković, Genić i Oršovai.

U iznimno zanimljivom polufinalu Saša Vuković i Oršovai, poslije izvanredne igre, završili su rezultatom 3:2 u korist Viktora Oršovaija.

Plasman izgleda ovako:

- 1. Viktor Oršovai,**
- 2. Saša Vuković,**
- 3. Ivan Genić**
- 4. Davor Vuković**

Turnir je završio u 22 sata uz obećanje svih igrača da će vriedno trenirati za naredni turnir na kojemu će svi zauzeti mjesto u polufinalu.

Za dobru organizaciju, prema riječima nazočnih, odgovoran je Organizacijski odbor (Marijana Lukač, Ivan Genić, Pavle Matarić)

Pobjednici su dobili pehare, značke i zahvalnice. Nagrađena je i gospođa Krstić kao jedina sudionica turnira.

Hvala svim igračima na sudioništvu i fer sportskoj borbi tijekom turnira, Upravi Društva

na moralnoj potpori, a najljepša hvala i predsjedniku Društva.

Lađari

Fotografija predsjednika udruge Lađara Neretve, gdina Marka Marušića i našeg predstavnika u Udruzi, gdina Mirka Šiljage sa generalnom konzulicom Ljerkom Alajbek, predsjednikom društva Matom Matarićem i pročelnikom sekcije Pavlom Matarićem.

ZANIMLJIVOSTI IZ SPORTA

VESLANJE

Veslanje je sport u kome jedan ili više veslača u specijalno oblikovanom plovilu teže za što kraće vrijeme veslajući preći određenu razdaljinu. U drevna vremena, Feničani, Grci i Egipćani utrkiivali su se galijama na prirodnim vodenim putevima.

Prve suvremene veslačke regate organizirane su u Engleskoj u 18. stoljeću, ali su utrke čamaca između studenata čuvenih sveučilišta Oxford i Cambridge, održane 1892. godine, uvele veslanje među natjecateljske sportove.

Ovaj nautički sport prvi se put pojavio na Olimpijskim igrama 1896. godine u muškoj, a tek 1976. i u ženskoj konkurenciji. Prvo svjetsko prvenstvo u muškoj konkurenciji održano je 1962. godine, a prvo prvenstvo za žene 12 godina nakon toga.

Za različite discipline i različiti čamci se koriste. U rimen čamcima svaki veslač ima jedno veslo, dok u skuč čamcima ima dva. S iznimkom skifova koji su za jednu osobu, čamci imaju između dva i osam veslača, s kormilarom ili bez njega.

Stipan Beretić
1889.-1967.

Marija Beretić
rođena Gromilović - 1893.-1960.

Vjenčani:
1912. u Somboru

Martin Kovač - Biskupov
rođen 1925. u Bačkom Monoštoru

Anica Keravin - Keravina
rođena 1930. u Bačkom Monoštoru

Vjenčani:
17. rujna 1947. u B.Monoštoru

O RADU

Nema ništa fatalnije za karakter čovjeka nego li napola završeni poslovi.

„Pravila igre koja ovdje, u Srbiji važe su da čovjek treba samo pričati i da ništa ne radi.“
(Zoran Đinđić, 1997.)

„Nisam došao na ovo mjesto biti popularan. Došao sam obaviti povijesni posao uvođenja reda u Srbiji, a taj prvi koji uvodi red uvijek je nepopularan.“
(Zoran Đinđić, 2001.)

Ne treba raditi kao ostali, nego kao oni koji rade ispravno.

Marljivost bez štedljivosti je kao igla bez konca.

Treba više paziti na djela nego na riječi.

Rijetko umije dobro gospodariti koji nikad nije služio.

Ako nemaš puno posla, ne možeš pošteno ni lijenčariti.

Gazda ne pita magarca kada će ga tovariti.

Sve što posjeduješ, a više je nego li ti treba – na smetnju je.

Alojzije Firanj

DRAMSKA SEKCIJA

PJEVAČKI ZBOR

VESLAČI-PJEVAČI

DODJELA POVELJE

DOBITNICI PLAKETA